

НІЯКОВІННЯ ЖІНОК ЧЕРЕЗ СВОЄ ТІЛО ПІД ЧАС ІНТИМНОЇ БЛИЗКОСТІ З ПАРТНЕРОМ (BISC-UA): УКРАЇНОМОВНА АДАПТАЦІЯ ШКАЛИ

Завада Тетяна,

Український католицький університет,

м. Львів, Україна,

zavada_t@ucu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9745-2772>

Широка Анастасія,

Український католицький університет,

м. Львів, Україна,

shyroka@ucu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5265-2794>

Мета. Ніяковіння жінок через своє тіло під час інтимної близькості з партнером – важливий аспект сексуальності, пов'язаний зі здатністю жінки отримувати сексуальне задоволення від близькості з партнером. Це один з ключових показників гармонійних сексуальних стосунків, які можна оцінити за допомогою психодіагностичних інструментів, проте, в українській психології немає валідних методик для його оцінки. Відтак, метою цього дослідження стали переклад та адаптація українською мовою Шкали ніяковіння жінок через своє тіло під час інтимної близькості з партнером BISC-UA М. Відермана, а саме, визначення розподілу відповідей за кожним твердженням шкали, її факторної структури, а також показників внутрішньої узгодженості тверджень, тест-ретестової надійності та конвергентної валідності.

Методи. Адаптація проводилася на жінках (N=731) віком 18-47 років, 37 з яких взяли участь у процедурі тест-ретестової надійності у проміжку п'яти тижнів. Для оцінки конвергентної валідності шкали BISC-UA були використані Шкала задоволеності зонами тіла, Опитувальник образу тіла та Багатовимірний опитувальник сексуальності.

Результати. За показниками асиметрії та ексцесу більшість тверджень шкали мають нормальний розподіл з помітною лівосторонньою асиметрією. Результати експлораторного та конфірматорного факторного аналізів підтверджують, що шкала BISC-UA є однофакторним інструментом, який складається з 15 тверджень (RMSEA=0.00, RMR = 0.086, GFI= 0.996, NFI=0.994, CFI=1.00, N=731). Шкала BISC-UA володіє високими показниками внутрішньої

узгодженості тверджень (Альфа Кронбаха 0,95, Омега МакДональда 0,96). Шкала демонструє значимий рівень тест-ретестової надійності ($r=0,72$) та конвергентної валідності при порівнянні з конструктами задоволення своїм тілом та психологічними тенденціями у сексуальних стосунках.

Висновки. Україномовна Шкала ніяковіння жінок через своє тіло під час інтимної близькості з партнером (BISC-UA) володіє значимими психометричними показниками і може бути рекомендована для використання у наукових дослідженнях якості сексуального життя жінок.

Ключові слова: адаптація опитувальника, валідність, надійність, образ тіла, інтимна близькість, партнерські стосунки, конфірмаційний факторний аналіз.

Tetiana Zavada, Anastasia Shyroka. Women's body image self-consciousness during intimacy with a partner (bisc-ua): ukrainian-language adaptation of the scale.

Purpose. Body image self-consciousness in the intimacy relationships is important aspect of women's sexuality, related to the women's ability to get satisfaction in sexual relationships. This is one of the main indicators of the healthy sexual relations, which can be evaluated with psychodiagnostic instruments. However, there are no valid and reliable tools for the assessment of the phenomena in Ukrainian psychology. Thus, the aim of the study was to translate and adapt Wiederman's Body Image Self-Consciousness (BISC) Scale into Ukrainian. Such psychometric properties were under consideration: scale's items distribution, scale's factor structure, internal consistency, test-retest reliability and convergent validity.

Methods: The research was conducted among women (N=731), aged 18-21. 37 women took part in the test-retest evaluation during the 5th-week period. BISC-UA scale convergent validity was determined in comparison with the constructs of body image satisfaction and psychological tendencies in sexual relationships, using The Body Areas Satisfaction Scale, Body Image Questionnaire, and the Multidimensional Sexuality Questionnaire.

Results. Considering the indicators of asymmetry and excess, most statements have a normal distribution with slight left asymmetry. The results of exploratory and confirmatory factor analysis confirms that BISC-UA scale is one-factor instrument, which consists of 15 items (RMSEA=0.00, RMR = 0.086, GFI= 0.996, NFI=0.994, CFI=1.00, N=731). The scale has excellent coefficients of internal consistency (Cronbach's Alpha 0,95, McDonald's Omega 0,96). The Scale demonstrates an appropriate level of test-retest reliability during the 5th week period ($r=0,72$) and convergent validity compared with given constructs of body image satisfaction and psychological tendencies in sexual relationships.

Conclusions. The Ukrainian-language Body Image Self-Consciousness Scale in the intimacy relationships (BISC-UA) has appropriate psychometric properties and can be recommended for use in research on the quality of women's sexual life.

Keywords: adaptation of the questionnaire, validity, reliability, body image, intimacy, partnership, confirmatory factor analysis.

Вступ. Тіло жінки розглядається, оцінюється і сексуалізується більше, ніж тіло чоловіка (Fredrickson & Roberts, 1997; Wolf, 1991). Породжені культурою, засобами масової інформації еталони краси, зумовлюють підвищену увагу жінок до того, як їхнє тіло сприймається іншими (Fredrickson & Roberts, 1997; McKinley & Hyde, 1996). Це позначається на якості сексуального життя і може призводити до виникнення сексуальних дисфункцій (Dove & Wiederman, 2000; Aubrey, 2007). Зокрема, у західній культурі худі жінки сприймаються більш сексуально бажаними (Harris, Walters, & Washull, 1991), відтак найчастіше невдоволення власним тілом проявляється в тому, що жінки вважають себе занадто «товстими», або ж якісь частини тіла «завеликими» (Garner, 1991).

Поняття *ніяковіння жінок через своє тіло під час інтимної близькості з партнером* (Body Image Self-Consciousness) концептуалізує М. Відерман як занепокоєння своєю зовнішністю, стурбованість щодо непривабливості свого тіла та надмірне зосередження на тому, як зовнішній вигляд сприймається партнером (Wiederman, 2000). Під час інтимної близькості така когнітивна «фіксація» перешкоджає тілесному та чуттєвому досвіду. Тому, як вказують дослідження, жінки з високим рівнем *ніяковіння жінок через своє тіло під час інтимної близькості*, мають менше гетеросексуального досвіду, та частіше уникають сексуальних стосунків з партнером (Wiederman, 2000; Wiederman, 2002). Загалом відомо, що під час інтимної близькості чим менше партнери, як чоловічої, так і жіночої статі, концентруються на своєму тілі, тим кращою в них є сексуальне функціонування (Cash et al., 2004). Також досліджено, що зменшення когнітивних «відволікань» покращує сексуальний досвід партнерів (Quinn-Nilas et al., 2016).

Шкала *ніяковіння жінок через своє тіло під час інтимної близькості з партнером* (англ. Body Image Self-Consciousness (BISC) Scale) розроблена М. Відерманом у 2000 році. Шкала BISC складається з 15 тверджень, які об'єднані в одну шкалу (за даними автора Cronbach's alpha – 0,94) і складають один фактор. У процедурі створення опитувальника взяло участь 198 гетеросексуальних жінок віком 18 до 21 року (M = 18,89, SD = 0,90). Жінки з гомосексуальним досвідом і вагітні були виключені з дослідження (Wiederman, 2000).

Ніяковіння жінок через своє тіло під час інтимної близькості з партнером – вагомий аспект сексуальності, що впливає на

сексуальну активність жінок та загалом здатність отримувати сексуальне задоволення (Radoš et al., 2013; Ramseyer et al., 2020; Spivak-Lavi & Gewirtz-Meydan, 2021; Pavanello Decaro et al., 2021; Gewirtz-Meydan et al., 2021b; Quinn-Nilas, 2016). Цей концепт взаємопов'язаний з унікаючим та тривожним типами прив'язаності (Gewirtz-Meydan et al., 2021a; Gewirtz-Meydan et al., 2021b). Досліджувані з тривожним типом прив'язаності мають вищі показники за шкалою BISC (Gewirtz-Meydan et al., 2021a). Також шкала BISC корелює зі схильністю до сексуальних зловживань за допомогою технології, зокрема, секстингу (Howard et al., 2020).

Шкала BISC – популярний діагностичний інструментарій, який використовують серед різних груп досліджуваних: вагітних (Radoš et al., 2013), осіб з нарцисичними рисами (Pavanello Decaro et al., 2021), осіб з розладами харчової поведінки (Spivak-Lavi & Gewirtz-Meydan, 2021); жінок, які належать до ЛГБТ спільноти (Gewirtz-Meydan et al., 2021b). За аналогом до шкали BISC, було розроблено шкалу для гетеросексуальних чоловіків (McDonagh, Morrison & McGuire, 2008), а згодом і для гомосексуальних чоловіків (Kiss, Morrison, & McDonagh, 2019). Також розроблений модифікований варіант шкали BISC – Шкала ніяковіння через власні геніталії (Genital image self-consciousness), в якій у кожному твердженні слово «тіло» замінене словом «геніталії» (Schick et al., 2010). Існують дані про адаптацію шкали BISC польською мовою (Szymańska-Pytlińska, 2019) (Cronbach's alpha – 0,96). Натомість в українській психології відчувається нестача валідних та надійних інструментів вивчення різних психологічних особливостей сексуальності, зокрема і в аспекті ніяковіння партнерів під час інтимних стосунків. Відтак метою цього дослідження стала адаптація українською мовою *Шкали ніяковіння жінок через своє тіло під час інтимної близькості з партнером* (Body image Self-Consciousness Scale) на україномовній групі жінок.

Методи та процедура дослідження. *Переклад Body image Self-Consciousness Scale (BISC) українською мовою (BISC-UA).* Процедура перекладу була здійснено у 2021 році згідно міжнародних стандартів щодо кроскультурної адаптації методик (Beaton et al., 2000). У процесі перекладу шкали BISC-UA залучено перекладача, носія української та англійської мов та двох психологів з попереднім досвідом адаптації методик. Після здійснення процедури прямого та зворотного перекладу був погоджений остаточний україномовний

варіант шкали BISC-UA, який найбільш влучно передавав зміст тверджень відповідно до україномовного культурного середовища. Таким чином було отримано остаточний варіант шкали BISC-UA, який проходив подальшу процедуру адаптації на україномовній групі жінок.

В процедурі адаптації шкали BISC-UA взяли участь жінки віком 18-49 років ($N= 731, M = 31,3, SD= 5,03$) (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика досліджуваної групи

Досліджувані жінки	Основне дослідження (N=731)	Ретест (N=37)
Вік:		
Діапазон	18-49	21-38
Сер. зн. (ст. відх.)	31.3 (5.03)	27.7 (4.2)
Сімейний статус:		
Одружені	646 (88.8 %)	27 (72.97 %)
У стосунках	49 (6.7%)	8 (29.6 %)
Самотні	36 (4.9%)	2 (0.3 %)
Діти:		
Є	678 (92.7 %)	34 (91.9 %)
Немає	30 (4.1 %)	3 (8.1 %)
Вагітні	23 (3.1 %)	0
Соціальний статус:		
Жінки в декретній відпустці	449 (61.4 %)	16 (43.2 %)
Студентки	20 (2.7 %)	5 (13.5 %)
Жінки, які працюють на повну або часткову зайнятість	245 (33.5 %)	11 (29.7 %)
Домогосподарки (не в декреті, не працюють)	17 (2.3 %)	5 (13.5 %)
Постійний сексуальний партнер	695 (95.1%)	31 (83.8 %)
Вага:		
Діапазон	38 - 140	48 - 127
Сер. зн. (ст. відх.)	65.04 (14.05)	67.8 (9.7)
Ріст:		
Діапазон (м)	1.48 - 1.88	1.52 – 1.78
Сер. зн. (ст. відх.)	1.65 (0.06)	1.68 (0.1)
Індекс маси тіла (ІМТ):		
Діапазон	15.1 - 45.9	18.5 – 38.4
Сер. зн. (ст. відх.)	23.7 (4.8)	24.7 (3.9)

Учасниці добровільно погодилися пройти онлайн опитування через Google Forms. Перед початком опитування досліджувані отримували інформацію про мету дослідження та конфіденційній отриманих результатів. 37 жінок заповнили шкалу BISC-UA двічі у період 5 тижнів для оцінки показників тест-ретестової надійності шкали

Анкета. У авторській анкеті досліджувані повідомляли про свій вік, сімейний та соціальний статуси, наявність дітей та постійного сексуального партнера. Також всі учасниці зазначали свої зріст та вагу. В подальшому на основі цих показників визначався Індекс маси тіла Кетле (кг/м²) (Garrow & Webster, 1985).

Шкала ніяковіння жінок через своє тіло під час інтимної близькості з партнером (BISC-UA) / Body image Self-Consciousness Scale (BISC) / M. Wiederman. Шкала BISC-UA складається з 15 тверджень, що стосуються переживання емоційних та когнітивних аспектів інтимної близькості у жінок. Досліджуваному пропонується така інструкція: «Оцініть наскільки ви погоджуєтесь з кожним твердженням за 5-ти бальною шкалою, де 0 – ніколи, 1 – рідко, 2 – іноді, 3 – часом так, а часом ні, 4 – часто, 5 – завжди. Термін «партнер» стосується того, з ким у вас романтичні або сексуальні стосунки». Вищі значення за шкалою BISC-UA вказують на властиве жінці більш виражене ніяковіння жінок через своє тіло під час інтимної близькості з партнером. За словами Відермана (Wiederman, 2000) таку особливість також можна назвати когнітивною «фіксацією» жінки на власному тілі під час інтимної близькості (Wiederman, 2000).

Шкала задоволеності зонами тіла / Body Areas Satisfaction Scale (BASS) / T. Giovannelli, T. Cash, J. Henson, E. Engle. Шкала складається з 9 компонентів представлених зонами тіла, кожен з яких слід оцінити за шкалою Лайкерта від 1 до 10. Досліджуваним пропонуються оцінити (1) обличчя (риси обличчя, колір та стан шкіри); (2) волосся (колір, густота, структура); (3) нижню частину тулуба (сідниці, бедра, ноги); (4) середню частину тулуба (талія, живіт); (5) верхню частину тулуба (груди, плечі, руки); (6) тонус м'язів; (7) вагу; (8) зріст; (9) зовнішність загалом. Нижчий бал за шкалою вказує на нижчий рівень задоволення жінкою як конкретними ділянками свого тіла, так і тілом загалом (Giovannelli et al., 2008). У цьому дослідженні показник Cronbach's alpha склав 0,84 – 0,87.

Опитувальник образу тіла / O. Скугаревський, С. Сивуха складається з 16 тверджень, кожне з яких оцінюється за 4-бальною шкалою від 0 до 3. Сумарний показник цього опитувальника дозволяє оцінити ступінь незадоволення жінкою своєю зовнішністю: вищий показник вказує на більш виражене незадоволення образом власного

тіла (Скугаревський & Сивуха, 2006). У представленому дослідженні методику перекладено українською мовою (Cronbach's alpha – 0,93).

Багатовимірний опитувальник сексуальності MSQ-UA / україномовна адаптація А. Широка, Т. Завада. Опитувальник MSQ-UA (Shyroka & Zavada, in press) складається з 61 твердження, які дозволяють оцінити різні аспекти сексуальності особистості: сексуальну впевненість, сексуальну одержимість, інтернальний та екстернальний сексуальний контроль, сексуальне самоусвідомлення, сексуальну мотивацію, сексуальну тривогу, сексуальну депресію, сексуальну асертивність, сексуальний моніторинг, страх сексуальних стосунків та сексуальне задоволення. Кожне з тверджень потрібно оцінити за шкалою від 1 до 5. Вищі показники за шкалами вказують на сильнішу вираженість відповідної ознаки (Cronbach's alpha для шкал MSQ-UA в межах 0,64 – 0,91).

Статистичний аналіз відбувався у програмах Statistica 8.0. та R Studio (psych v.2.1.9, GPArotation v.2014.11-1, lavaan v.0.6-9, semTools v.0.5-5, REdaS v.0.9.3.). Здійснювався аналіз описових статистик окремих тверджень шкали, внутрішньої надійності тверджень за критеріями Альфа Кронбаха та Омєга МакДональдса, тест-ретестової надійності за критерієм Спірмена. Факторна структура шкали BISC-UA оцінювалася за допомогою процедур експлораторного (ЕФА) та конфірматорного факторного аналізів (КФА). Перед проведенням факторизації визначалася придатність показників для цього виду аналізу за індексом Кайзера-Мейєра-Олкіна (КМО) та тестом сферичності Бартлетта. У процедурі ЕФА обчислювалися такі індекси придатності: χ^2 – хі-квадрат; df – ступені свободи; RMR – корінь середньоквадратичного залишку; RMSEA – величина середньоквадратичної похибки апроксимації; GFI – індекс якості відповідності; NFI – нормований індекс відповідності, CFI – значення порівняльного індексу відповідності. Отримані індекси вважалися значимими, якщо RMR було нижчим за 0,1, RMSEA нижчим за 0,5, GFI нижчим за 0,95, NFI та CFI нижчі за 0,90. Також вираховувався відносний показник χ^2/df , який мав не перевищувати – 2 (Kline, 2005). Конвергентна валідність шкали BISC-UA визначалася через співставлення шкали з теоретично дотичними конструктами задоволення жінкою своїм тілом та психологічними тенденціями у сексуальних стосунках, що підраховувалося за критерієм кореляції Спірмена, оскільки частина шкал не мали нормального розподілу.

Описова статистика тверджень шкали BISC-UA. Показники середніх значень, стандартного відхилення, критерії асиметрії (skewness) та ексцесу (kurtosis) для кожного твердження шкали BISC-UA наведено у таблиці 2. За показниками асиметрії та ексцесу більшість тверджень шкали знаходяться в межах нормального розподілу (показники асиметрії в межах ± 2 , а ексцесу - ± 7), (Hair et al., 2010). Втім на кривих розподілу також спостерігається лівостороння асиметрія, тобто більшість досліджуваних відповідали на запитання «ніколи», «рідко», «іноді» і значно рідше обирали варіанти відповідей «часто» та «завжди». Така особливість, ймовірно, зумовлена тим, що до групи досліджуваних увійшли жінки з загальної популяції, в яких виражені сексуальні дисфункції у сексуальних стосунках зустрічаються не так часто.

Таблиця 2

Результати описової статистики шкали BISC-UA

Номери тверджень BISC-UA	Середнє значення, M	Стандартне відхилення, SD	Коефіцієнт асиметрії Skewness	Ексцес Kurtosis
1	1,73	1,54	0,67	-0,55
2	1,12	1,40	1,20	0,54
3	0,78	1,30	1,83	2,63
4	1,59	1,52	0,82	-0,33
5	0,86	1,36	1,72	2,12
6	0,47	1,10	2,57	6,08
7	0,87	1,30	1,68	2,21
8	1,05	1,58	1,46	0,87
9	1,42	1,71	1,06	-0,25
10	1,33	1,64	1,08	-0,10
11	0,82	1,37	1,78	2,21
12	1,37	1,66	1,00	-0,31
13	0,72	1,19	1,92	3,27
14	0,95	1,51	1,53	1,12
15	0,65	1,23	2,08	3,59
Заг. показ-к	15,73	16,87	1,45	1,49

Окремо можна відзначити твердження 6 та 15, в яких спостерігаються вищі показники асиметрії та ексцесу, а саме: «Якби партнер поклав руку на мої сідниці, я б подумала: "Мій партнер може відчути мій жир"» та «Я відчуваю (відчувала б) тривогу, коли партнер робить (робив би) мені масаж всього тіла». Такі результати вказують, що на ці твердження досліджувані давали досить одноманітні відповіді, і вони не повною мірою здатні диференціювати жінок з загальної популяції. У майбутніх

дослідженнях ці твердження можуть бути переформульовані з метою кращої диференціації опитуваних з загальної популяції.

Таблиця 3

Однофакторна структура і факторні навантаження для шкали BISC-UA

Твердження фактору шкали BISC-UA	Факторні навантаження	Коефіцієнт Альфа Кронбаха
1. Я би нервувала, якби партнер досліджував моє тіло до чи після сексу.	0,77	0,953
2. Ідея займатися сексом не прикриваючи тіло викликає у мене тривогу.	0,82	0,951
3. Під час сексу я стурбована (була б стурбована) тим, що мої стегна та бедра розплюснулись і видаються більшими, ніж вони є насправді.	0,88	0,951
4. Під час сексуального контакту мене турбує (турбувало б) те, як моє тіло виглядає перед партнером.	0,83	0,951
5. Найгірша частина сексу - це оголення перед іншою людиною.	0,89	0,951
6. Якби партнер поклав руку на мої сідниці, я б подумала: "Мій партнер може відчутти мій жир".	0,87	0,952
7. Під час сексуального контакту мені є (було б) важко не думати про те, наскільки не привабливим є моє тіло.	0,89	0,950
8. Під час сексу я переважно хочу (хотіла б) бути знизу, щоб живіт здавався плоским.	0,82	0,951
9. Мені є (було б) дуже незручно ходити по спальні, перед своїм партнером, абсолютно голою.	0,83	0,951
10. Перший раз, коли я займаюся сексом з новим партнером, я переживаю (переживала б), що мій партнер втратить запал, побачивши моє тіло без одягу.	0,73	0,954
11. Якби партнер хотів обійняти мене за талію, я б подумала: «Мій партнер може сказати, наскільки я товста».	0,83	0,952
12. Мені (було б) комфортно займатися сексом лише у темряві, щоб мій партнер не міг чітко бачити моє тіло.	0,89	0,950
13. Я віддаю (віддавала б) перевагу займатися сексом з партнером будучи зверху, щоб він менше бачив моє тіло.	0,73	0,954
14. Мені є (було б) важко приймати душ або ванну зі своїм партнером.	0,82	0,952
15. Я відчуваю (відчувала б) тривогу, коли партнер робить (робив би) мені масаж всього тіла.	0,85	0,952

Факторна структура шкали BISC-UA. Для даних шкали BISC-UA індекс Кайзера-Мейера-Олкіна (КМО) склав 0,96, а тест сферичності Бартлетта $\chi^2(105) = 8652,59$, $p < 0,001$, що продемонструвало безумовну адекватність даних для використання у факторному аналізі і проведення подальших процедур ЕФА та КФА. За допомогою ЕФА методом головних компонент було виконане

однофакторне рішення (табл. 3). Отримані результати відтворили однофакторну структуру оригінальної версії шкали BISC (Wiederman, 2000).

Представлена факторна структура пояснює 69% розсіювання даних. Отримані факторні навантаження перевищують показник 0,7 і знаходяться у діапазоні 0,73 – 0,89, що вказує на високі значимі кореляції між окремими твердженнями шкали BISC-UA та загальним фактором, який названий в шкалі «Ніяковіння жінок через своє тіло під час інтимної близькості з партнером».

Для підтвердження однофакторної структури шкали BISC-UA, було також проведено процедуру конфірматорного факторного аналізу за допомогою методу діагонально зважених найменших квадратів (Diagonally Weighted Least Squares — DWLS) (табл. 4).

Таблиця 4

Конфірматорний факторний аналіз для однофакторної моделі шкали BISC-UA

	χ^2	χ^2/df (≤ 2)	RMR ($\leq .10$)	RMSEA (≤ 0.05)	GFI (≥ 0.95)	NFI (≥ 0.90)	CFI (≥ 0.90)
Однофакторна модель	71.263 *	0.79	0.086	0.00	0.996	0.994	1.00

Примітка. χ^2 – хі-квадрат; df – ступені свободи; RMR – корінь середньоквадратичного залишка; RMSEA - величина середньоквадратичної похибки апроксимації; GFI – індекс якості відповідності; NFI – нормований індекс відповідності, CFI – значення порівняльного індексу відповідності.

Як вказано у табл. 4 всі обчислені індекси придатності перевищили поріг значущості, що загалом доводить доцільність однофакторного рішення для шкали BISC-UA.

Надійність шкали BISC-UA. У шкалі оцінювалися внутрішня та тест-ретестова надійність. Значення коефіцієнтів внутрішньої узгодженості тверджень для шкали склали: Альфа Кронбаха – 0,95 та Омега МакДональдса – 0,96, що вважається дуже високими значеннями внутрішньої надійності. Коефіцієнт кореляції за Спірменом тест-ретестової надійності шкали BISC-UA 0,72, що також свідчить про стійкість результатів у періоді 5-ти тижнів.

Конвергентна валідність BISC-UA. У таблиці 5 представлено результати кореляційного аналізу шкали BISC-UA з різними показниками задоволення жінкою образом власного тіла та його зонами. Шкала BISC-UA прямо корелює із незадоволенням жінкою образом власного тіла ($r = 0,68$), а також обернено – з задоволенням

конкретними ділянками свого тіла (r в межах -0.24 – $-0,56$) та тілом загалом ($r = -0,53$).

Також отримано прямий зв'язок між шкалою BISC-UA та об'єктивним показником індексу маси тіла за Кетле ($r = 0,25$), що загалом підтверджує тези багатьох авторів про те, що ніяковість жінок через своє тіло, і зокрема під час інтимної близькості з партнером, залежить від культурного контексту. А в західній культурі худі жінки загалом сприймаються як більше сексуально бажані, зокрема і самими жінками (Harris, Walters, & Washull, 1991).

Таблиця 5

Конвергентна валідність шкали BISC-UA з показниками образу тіла

		BISC-UA
Індекс маси тіла (ІМТ)		0,25*
Шкала задоволеності зонами тіла (BASS)	Обличчя (риси обличчя, колір та стан шкіри)	-0,32*
	Волосся (колір, густина, структура)	-0,28*
	Нижня частина тулуба (сідниці, бедра, ноги)	-0,46*
	Середня частина тулуба (талія, живіт)	-0,43*
	Верхня частина тулуба (грудна клітка чи груди, плечі, руки)	-0,43*
	Тонус м'язів тіла	-0,43*
	Вага	-0,41*
	Ріст	-0,21*
	Загалом власним тілом, зовнішністю	-0,53*
Опитувальник образу тіла		0,68*

Примітка. * $p \leq 0,001$

У таблиці 6 представлено результати кореляційного аналізу BISC-UA з різними сексуальними тенденціями у стосунках. Результати вказують на те, що зростання значень BISC-UA прямо корелює зі шкалами сексуальної тривоги ($r = 0.28$), сексуальної депресії ($r = 0.46$), страху сексуальних стосунків ($r = 0.44$), сексуального моніторингу ($r = 0.27$) та екстернального сексуального контролю ($r = 0.30$) та обернено – зі шкалами сексуальної впевненості ($r = -0.56$), інтернального сексуального контролю ($r = -0.32$), сексуальної одержимості ($r = -0.18$), сексуальної самосвідомості ($r = -0.35$), сексуальної мотивації ($r = -0.28$), сексуальної асертивності ($r = -0.48$) та сексуального задоволення ($r = -0.43$).

Результати проведеного кореляційного аналізу загалом вказують на те, що теоретичний конструкт закладений у BISC-UA не лише теоретично, але і емпірично є близьким до конструктів задоволення

образом свого тіла та психологічними тенденціями у сексуальних стосунках.

Таблиця 6

Конвергентна валідність шкали BISC-UA з різними психологічними тенденціями у сексуальних стосунках

	СеВп	СеОд	ІнтСК	Ссв	СеМот	СеТр	СеАс	СеД	ЕксСК	СеМон	ССеС	СеЗ
BISC-UA	-0,56*	-0,18*	-0,32*	-0,35*	-0,28*	0,28*	-0,48*	0,46*	0,30*	0,27*	0,44*	-0,43*

Примітка. * $p \leq 0,001$

СеВп – сексуальна впевненість, СеОд – сексуальна одержимість, ІнтСК – інтернальний сексуальний контроль, Ссв – сексуальне самоусвідомлення, СеМот – сексуальна мотивація, СеТр – сексуальна тривога, СеАс – сексуальна асертивність, СеД – сексуальна депресія, ЕксСК – екстернальний сексуальний контроль, СеМон – сексуальний моніторинг, ССеС – страх сексуальних стосунків, СеЗ – сексуальне задоволення

Висновки і перспективи. Метою цього дослідження стало переклад та адаптація цієї шкали українською мовою. Відтак було з'ясовано, що твердження шкали BISC-UA за незначним виключенням (6 і 15) добре диференціюють жінок з загальної популяції за *ніяковіння жінок через своє тіло під час інтимної близькості з партнером*. Звертаючись до концепції М. Відермана, під час сексуальних стосунків з партнером жінки у різному ступені когнітивно «фіксуються» на своєму тілі, що перешкоджає отриманню від близькості іншого тілесного та чуттєвого досвіду (Wiederman, 2000). Шкала BISC-UA володіє значимими показниками внутрішньої надійності та тест-ретестової надійності у періоді 5 тижнів. Також було доведено однофакторну структуру шкали BISC-UA, що загалом узгоджується з оригінальною версією (Wiederman, 2000) та адаптованою польською мовою (Szymańska-Pytlńska, 2019). Щодо конвергентної валідності шкали BISC-UA вдалося довести, що конструкт *ніяковіння жінок через своє тіло під час інтимної близькості з партнером* як теоретично, так і емпірично є наближеним до конструктів задоволення власним тілом та психологічних тенденцій, які проявляють себе у сексуальних стосунках. Це можна розглядати як окремий доказ конвергентної валідності BISC-UA.

У цьому дослідженні результати отримані на значній групі жінок з загальної популяції (N=731), переважна більшість з яких були одруженими, мали дітей та стабільного сексуального партнера. В майбутньому такі результати можуть бути доповнені даними отриманими на більш різноманітних жіночих групах. Також залишається невідомим, наскільки BISC-UA придатна для роботи з

жінками, які переживають ті чи інші сексуальні дисфункції. Відтак подальшою перспективою дослідження могло би стати проведення адаптації шкали BISC-UA на групі жінок з сексуальними дисфункціями. Також у наступних дослідженнях можуть бути визначені показники не лише конвергентної, але і дивергентної, критеріальної та прогностичної валідності BISC-UA.

Разом з цим, отримані показники надійності, валідності та факторної структури доводять, що BISC-UA є психометрично обґрунтованим психодіагностичним інструментом і може бути рекомендований для використання у дослідженнях якості сексуального життя жінок.

Література

1. Alvy, L. M. (2013). Do lesbian women have a better body image? Comparisons with heterosexual women and model of lesbian specific factors. *Body Image* 10(4): 524–534. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2013.06.002>

2. Aubrey, J. S. (2007). The Impact of Sexually Objectifying Media Exposure on Negative Body Emotions and Sexual Self-Perceptions: Investigating the Mediating Role of Body Self-Consciousness. *Mass Communication and Society*, 10:1, 1-23, <https://doi.org/10.1080/15205430709337002>

3. Beaton, D.E., Bombardier, C., Guillemin, F., et al. (2000). Guidelines for the process of cross-cultural adaptation of self-report measures. *Spine*, 25, 3186-3191. <http://dx.doi.org/10.1097/00007632-200012150-00014>

4. Cash, T.F., Maikkula, C.L., & Yamamiya, Y. (2004). “Baring the body in the bedroom”: body image, sexual self-schemas, and sexual functioning among college women and men." *Electronic Journal of Human Sexuality*, 7.

5. McDonagh, L. K., Morrison, T. G., & McGuire, B. E. (2008). The naked truth: Development of a scale designed to measure male body image self-consciousness during physical intimacy. *The Journal of Men's Studies*, 16 (3), 253–263. <https://doi.org/10.3149/jms.1603.253>

6. Dove, N., Wiederman, M.V. (2000). Cognitive Distraction and Women's Sexual Functioning. *Journal of Sex and Marital Therapy* 26(1): 67-78. <https://doi.org/10.1080/009262300278650>

7. Flynn, K. E., Lin, L., Bruner, D. W., Cyranowski, J. M., Hahn, E. A., Jeffery, D. D., Reese, J. B., Reeve, B. B., Shelby, R. A., & Weinfurt, K. P. (2016). Sexual satisfaction and the importance of sexual health to quality of life throughout the life course of U.S. adults. *Journal of Sexual Medicine*, 13(11), 1642–1650. <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2016.08.011>

8. Fredrickson, B. L., & Roberts, T. (1997). Objectification theory: Toward understanding women’s lived experiences and mental health risks. *Psychology of Women Quarterly*, 21, 173-206.

9. Garner, D.M. (1991). Eating Disorders Inventory-2: Professional manual. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.

10. Garrow, J.S. & Webster, J. (1985) Quetelet's index (W/ H²): As a measure of fatness. *International Journal of Obesity*, 9, 147-153.
11. Gewirtz-Meydan, A., Mitchell, K. J., Spivak-Lavi, Z., & Kraus, S. W. (2021a). Attachment insecurities and body image self-consciousness among women: The mediating role of pornography use. *Computers in Human Behavior*. 124(2):106916 <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106916>
12. Gewirtz-Meydan, A., Mitchell, K. J., & Spivak-Lavi, Z. (2021b). Attachment and Sexual Functioning: Understanding the Mediating Role of Body Image Among LGB and Non-LGB Women. *Journal of Sexual Medicine*. 18(7). <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2021.04.012>
13. Giovannelli, T. S., Cash, T. F., Henson, J. M., & Engle, E. K. (2008). The measurement of body image satisfaction-dissatisfaction: Is rating importance important? *Body Image: An International Journal of Research*, 5, 216–223. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2008.01.001>
14. Hair, J., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). New Jersey: Pearson Educational International.
15. Harris, M. B., Walters, L. C., & Waschull, S. (1991). Gender and ethnic differences in obesity-related behaviors and attitudes in a college sample. *Journal of Applied Social Psychology*, 21(19), 1545–1566. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.1991.tb00487.x>
16. Howard, D., Klettke, B., Clancy, E., & Fuller-Tyszkiewicz, M. (2020). Body image self-consciousness and sexting among heterosexual and non-exclusively heterosexual individuals. *New Media & Society* 23(3):146144482090946 <https://doi.org/10.1177/1461444820909469>
17. McKinley, N. M., & Hyde, J. S. (1996). The Objectified Body Consciousness Scale: Development and validation. *Psychology of Women Quarterly*, 20, 181-215
18. Kiss, M.J., Morrison, T.G., & McDonagh, L.K. (2019). Male Body Image Self-Consciousness During Physical Intimacy (M-BISC): Validating the M-BISC With Gay Men. *Journal of Sexual Medicine*, 16(2):307-315. <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2018.12.004>
19. Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling* (2nd ed.). Guilford Press.
20. Pauls, R. N., Occhino, J.A., Dryfhout V.L. (2008). Effects of pregnancy on female sexual function and body image: A prospective study. *Journal of Sexual Medicine*. 5(8): 1915–1922. <https://doi.org/10.1111/j.1743-6109.2008.00884.x>
21. Pavanello Decaro, S., Di Sarno, M., Anzani, A., Di Pierro, R., & Prunas, A. (2021). Narcissistic Personality Traits and Sexual Dysfunction in Women: The Role of Body Image Self-Consciousness. *Journal of Sexual Medicine* <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2021.08.007>
22. Quinn-Nilas, C., Benson, L., Milhausen, R.R., Buchholz, A.S., & Goncalves, M. (2016). The Relationship Between Body Image and Domains of Sexual Functioning Among Heterosexual, Emerging Adult Women. *Sexual Medicine*. 4(3): e182–e189. <https://doi.org/10.1016/j.esxm.2016.02.004>

23. Radoš, N.S., Soljačić Vraneš, H., & Šunjić, M. (2013). Limited Role of Body Satisfaction and Body Image Self-Consciousness in Sexual Frequency and Satisfaction in Pregnant Women. *The Journal of Sex Research*, 51 (5), 532-541. <https://doi.org/10.1080/00224499.2012.744954>
24. Ramseyer Winter, V., O'Neill, E., Cook, M., Hood, A., & Kelsey, L.R. (2020). Sexual function in hook-up culture: The role of body image. *Body Image* 34:135-144 <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2020.05.010>
25. Schick, V.R., Calabrese, S.K., Rima, B. N., Zucker A.N. (2010). Genital Appearance Dissatisfaction: Implications for Women's Genital Image Self-Consciousness, Sexual Esteem, Sexual Satisfaction, and Sexual Risk. *Psychology of women quarterly*, 34 (3), 394-404. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.2010.01584.x>
26. Shyroka, A., & Zavada, T. (2022). Psychological patterns in sexual relationships: Ukrainian adaptation of the multidimensional sexual questionnaire.
27. Siever, M. D. (1994). Sexual orientation and gender as factors in socioculturally acquired vulnerability to body dissatisfaction and eating disorders. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 62(2), 252–260. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.62.2.252>
28. Skouteris, H. (2011). Body image issues in obstetrics and gynecology. In T. F. Cash & L. Smolak (Eds.), *Body image: A handbook of science, practice, and prevention* (pp. 342–349). The Guilford Press.
29. Spivak-Lavi, Z., & Gewirtz-Meydan, A. (2021). Eating Disorders and Sexual Satisfaction: The Mediating Role of Body Image Self-consciousness during Physical Intimacy and Dissociation. *The Journal of Sex Research*. <https://doi.org/10.1080/00224499.2021.1948491>
30. Szymańska-Pytlińska, M. (2019). Adaptation of the Body Image Self-Consciousness Scale (BISC-PL) in Polish females. *Psychiatria Polska*, 53(5):1087-1101. <https://doi.org/10.12740/PP/95085>
31. Tylka, T. L. (2018). Body Image: celebrating the past, appreciating the present, and envisioning the future. *Body Image* 24, A1–A3. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2018.01.003>
32. Wiederman, M. W. (2000). Women's body image self-consciousness during physical intimacy with a partner. *Journal of Sex Research*, 37(1), 60–68. <https://doi.org/10.1080/00224490009552021>
33. Wiederman, M. W. (2001). "Don't look now": The role of self-focus in sexual dysfunction. *The Family Journal*, 9, 210-214.
34. Wiederman, M. W. (2002). Institutional Review Boards and conducting sexuality research. In M. W. Wiederman & B. E. Whitley, Jr. (Eds.), *Handbook for conducting research on human sexuality* (pp. 479–504). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
35. Wolf, N. (1991). The beauty myth: How images of beauty are used against women. *New York: Anchor Books*.

Received: 11.05.2022

Accepted: 25.05.2022